The Adaptation of Narrative Point of View of TV Series "The Story of Minglan"
การดัดแปลงมุมมองการเล่าเรื่องของซีรีส์ตำนานหมิงหลาน

Sukontha Chullanandana[1]* and Siriwan Likhidcharoentham[1]
สุคนธา จุลละนันทน์[1]* และ ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม[1]
[1]Faculty of Humanity, Kasetsart University
[1]คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
*Corresponding Author, E-mail: sukontha.ch@ku.th

Article Info
- Received: November 15, 2024
- Revised: June 16, 2025
- Accepted: June 17, 2025
- Available online: August 31, 2025

Abstract

Online novels, one of the most popular forms of literature in China, have become an important source for television drama adaptations. With the rise of historical costume dramas and stricter broadcast regulations, *The Story of Minglan* provides a significant case for analysis. This study examines the adaptation of narrative point of view from the novel to the television series, drawing on narrative theory and adaptation studies. The findings show three main forms of adaptation. First, Modification occurs due to differences between print and screen media, leading to changes in the narrator's standpoint and style of presentation. Second, the most evident adaptation is Reduction, seen in the removal of Yao Yiyi's perspective. In the novel, Yao is a modern character who travels back to the past, but all elements of time travel were omitted to comply with the broadcasting policies of China's National Radio and Television Administration. Third, the adaptation demonstrates Convention, retaining the story's central focus on the social status of women in traditional Chinese society. The series presents the narrative primarily through female perspectives, with Sheng Minglan at the centre. These changes in point of view also influenced other narrative elements in interrelated ways.

Keywords: Adaptation, Point of View, The Story of Minglan

บทคัดย่อ

หนึ่งในรูปแบบวรรณกรรมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมอย่างมากในจีนอย่างนวนิยายออนไลน์ได้กลายมาเป็นแหล่งทรัพยากรตัวบทในการดัดแปลงและผลิตเป็นละครโทรทัศน์ ท่ามกลางกระแสการผลิตละครแนวย้อนยุคโบราณและนโยบายควบคุมเนื้อหาการออกอากาศที่เข้มงวดตำนานหมิงหลานดัดแปลงอย่างไรจึงกลายมาเป็นผลงานที่โดดเด่น บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดัดแปลงองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) จากนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์จีนแนวย้อนยุคเรื่องตำนานหมิงหลาน โดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีการเล่าเรื่องและแนวคิดเรื่องการดัดแปลง ผลการวิจัยพบการดัดแปลง 3 ลักษณะ สืบเนื่องจากคุณลักษณะของสื่อที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิด “การปรับเปลี่ยน (Modification)” จุดยืนของผู้เล่าเรื่องและรูปแบบการนำเสนอไปตามคุณลักษณะของสื่อ วิธีการดัดแปลงที่ชัดเจนที่สุดคือ “การตัดทอน (Reduction)” มุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาตัวละครเหยาอีอี ผู้ทะลุมิติข้ามเวลาจากยุคปัจจุบันสู่ยุคโบราณ ตัดทอนเนื้อหาที่เกี่ยวกับการย้อนเวลาทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายควบคุมเนื้อหาการออกอากาศจากสำนักบริหารกิจการวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติจีน และแม้ว่ามีการตัดทอนเนื้อหาการย้อนเวลาทั้งหมดออกไปแต่ตัวบทดัดแปลงยังคงมี “การคงเดิม (Convention)” หัวใจสำคัญของเรื่องเล่าที่ต้องการนำเสนอคือสถานภาพของผู้หญิงในสังคมจีนยุคโบราณ การเล่าเรื่องจึงเน้นหนักไปที่การเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครเพศหญิงเป็นหลัก โดยมีตัวละครเซิ่งหมิงหลานเป็นศูนย์กลางของเรื่อง การดัดแปลงองค์ประกอบด้านการเล่าเรื่องส่งผลกระทบให้เกิดการดัดแปลงองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ในลักษณะต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ: การดัดแปลง, ตำนานหมิงหลาน, มุมมองการเล่าเรื่อง

บทนำ

งานวรรณกรรมดิจิทัลหรือวรรณกรรมออนไลน์ในประเทศจีนมีหลากหลายประเภท ประเภทนวนิยายออนไลน์มีสัดส่วนมากและมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Shen, 2023) ด้วยเนื้อหาของนวนิยายออนไลน์ที่มีความหลากหลายแปลกใหม่ มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก นวนิยายออนไลน์ได้กลายมาเป็นแหล่งทรัพยากรเนื้อหาให้กับอุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์โดยนำตัวบท (Text) มาดัดแปลงสู่ผลงานภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ในช่วงปี 2010 - 2021 มีซีรีส์ที่ดัดแปลงมาจากนวนิยายออนไลน์จำนวนกว่า 375 เรื่อง (He, 2022) นอกจากนี้จากการสืบค้นผ่านฐานข้อมูลวารสารและวิทยานิพนธ์ภาษาจีน CNKI (China National Knowledge Infrastructure) โดยใช้คำสำคัญว่า ละครที่ดัดแปลงจากวรรณกรรมออนไลน์ (网络文学改编剧) หรือ ผลงานภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรมออนไลน์ (网络文学改编影视作品) พบว่าช่วงหลายปีที่ผ่านมามีการตีพิมพ์บทความวิชาการ การศึกษาวิจัยและผลงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับซีรีส์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายออนไลน์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะที่ตีพิมพ์ช่วงปี 2016-2022 แสดงให้เห็นว่าวงวิชาการจีนให้ความสนใจกับปรากฏการณ์ของซีรีส์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายออนไลน์

สำหรับเรื่องตำนานหมิงหลาน (知否知否应是绿肥红瘦) มีตัวบทต้นทางมาจากนวนิยายออนไลน์ โดยผู้แต่งกวนซินเจ๋อล่วน (关心则乱) เผยแพร่บนเว็บไซต์วรรณกรรมจิ้นเจียงเหวินเสวียเฉิง (www.jjwxc.net) เมื่อปี 2010 - 2012 จำนวนทั้งสิ้น 220 ตอน เป็นนวนิยายพาฝันแนวทะลุมิติย้อนเวลาสู่ยุคโบราณ ได้รับการจัดอันดับในวรรณกรรมออนไลน์จีนแห่งปี 2019 สาขาวรรณกรรมออนไลน์ IP ที่ทรงอิทธิพลของจีน[2] จากสมาคมนักเขียนแห่งชาติจีน ได้รับการตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์หลายสำนักทั้งรูปแบบอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ ภายหลังสำนักพิมพ์หอมหมื่นลี้ซื้อลิขสิทธิ์มาแปลและจัดจำหน่ายในประเทศไทยในชื่อว่า*หมิงหลัน บุปผาเคียงใจ* ด้านซีรีส์ดัดแปลงบทโทรทัศน์โดยเจิงลู่ (曾璐) และอู๋ถง (吴桐) ควบคุมและดำเนินการผลิตโดยโหวหงเลี่ยง (侯鸿亮) ผู้อำนวยการผลิตและประธานฯ บริหารบริษัทเดย์ไลเอนเตอร์เทนเมนต์ (东阳正午阳光影视有限公司) กำกับโดยจังไคโจ้ว (张开宙) นำแสดงโดย เจ้าลี่อิ่ง (赵丽颖) และเฝิงเซ่าเฟิง (冯绍峰) ซีรีส์เรื่องนี้เริ่มเผยแพร่ครั้งแรกบนแพลตฟอร์มออนไลน์อ้ายฉีอี้ (iQIYI) เทนเซนต์วิดีโอ (Tencent Video) ทั้งในจีนและสาขาต่างประเทศในธันวาคม 2018 พร้อมทั้งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมหูหนาน ซีรีส์เรื่องนี้ได้รับความสนใจจากผู้ชมอย่างล้นหลาม ครองเรตติงอันดับหนึ่งในทุกแพลตฟอร์มในระหว่างออกอากาศ ปี 2019 ได้รับเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลไป่อี้วั่หลานครั้งที่ 25 สาขาละครโทรทัศน์ยอดเยี่ยม[3] ปี 2020 ได้รับการจัดอยู่ในรายชื่อผลงานที่สำนักบริหารกิจการวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติจีนแนะนำ[4] ได้รับรางวัลอินทรีทองคำครั้งที่ 30 สาขาละครโทรทัศน์ยอดเยี่ยม[5] เว็บไซต์ ENLIGHTENT (云合数据) สรุปสถิติอัตราการกดรับชม ซีรีส์ตำนานหมิงหลานในปี 2023 ยังคงมีอัตราการรับชมของสมาชิกภายในแพลตฟอร์มมากถึง 2.2 พันล้านครั้ง (Enlightent, 2024) ภายหลังแพลตฟอร์มโยวคู่ (Youku) ถือครองลิขสิทธิ์ออกอากาศแต่เพียงผู้เดียวสำเร็จในปี 2024 ด้านฐานข้อมูล CNKI พบบทความวารสารวิชาการและผลงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับซีรีส์ตำนานหมิงหลานกว่า 60 รายการ มีการศึกษาในมิติต่าง ๆ อาทิ แนวโน้มการพัฒนาของซีรีส์ที่ดัดแปลงจากตัวบท IP มิติศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต กฎหมาย การแต่งงาน แนวคิดปรัชญาขงจื๊อที่ปรากฏผ่านซีรีส์ตำนานหมิงหลาน การตลาดการประชาสัมพันธ์บนแพลตฟอร์มเวยป๋ัว การวิเคราะห์คุณลักษณะวัฒนธรรมผู้ชม การแปลซีรีส์ตำนานหมิงหลานเป็นภาษาอุยกูร์ เป็นต้น เห็นได้ว่าซีรีส์เรื่องนี้ได้รับความสนใจทั้งแวดวงอุตสาหกรรมและจากแวดวงวิชาการ ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจว่าท่ามกลางกระแสความนิยมของซีรีส์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายออนไลน์โดยเฉพาะแนวย้อนยุคโบราณที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแข่งขันใน

[2] “2019 年度中国网络文学排行榜”之“中国网络文学IP影响排行榜”
[3] 第 25 届上海电视节白玉兰奖最佳中国电视剧
[4] 国家广播电视总局推荐的《2019 中国电视剧选集》
[5] 第30届中国电视金鹰奖优秀电视剧奖

ตลาดอุตสาหกรรมที่ดุเดือด ประกอบกับสำนักบริหารวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติจีนประกาศนโยบายควบคุมละครโทรทัศน์แนวย้อนยุคโบราณที่เข้มงวดหลายครั้งในช่วงปี 2011-2019 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระงับเนื้อหาทะลุมิติย้อนเวลาสู่ยุคโบราณ ท่ามกลางปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ซีรีส์ตำนานหมิงหลานมีการดัดแปลงอย่างไรจึงสามารถกลายเป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จได้ จากการศึกษาซีรีส์ตัวบทดัดแปลงเบื้องต้นพบว่าองค์ประกอบการเล่าเรื่องด้านมุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) มีความแตกต่างกับนวนิยายตัวบทต้นทางอย่างเด่นชัดที่สุด จึงต้องการศึกษาว่ามีการดัดแปลงองค์ประกอบมุมมองการเล่าเรื่องอย่างไรและส่งผลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดัดแปลงองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าเรื่องจากนวนิยายสู่ซีรีส์ตำนานหมิงหลาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เนื้อหาภาษาจีนจากข่าว ประกาศ เอกสารอ้างอิง เนื้อหาจากนวนิยายและบทสนทนาจากซีรีส์ภายในบทความฉบับนี้แปลโดยผู้วิจัย โดยตัวอย่างเนื้อหาข้อความบางตอนจากนวนิยายแปลจากตำนานหมิงหลานฉบับภาษาจีน[6] และตัวอย่างบทสนทนาจากซีรีส์แปลจากซีรีส์ตำนานหมิงหลานฉบับเสียงภาษาจีน[7]

2. บทความฉบับนี้ถ่ายถอดเสียงจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยตามเกณฑ์การถ่ายถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทย โดยคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 โดยยกเว้นเสียงที่สัทอักษรจีนขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ “zh” “ch” “sh” จะไม่ขีดเส้นใต้กำกับตามเกณฑ์ และยกเว้นกลุ่มคำศัพท์ที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายอยู่แล้ว เช่น ฮ่องเต้ (皇上) ฮูหยิน (夫人) เป็นต้น รวมถึงยกเว้นข้อความหรือคำศัพท์ที่อ้างอิงผู้อื่นมาจะคงไว้ตามข้อความจากเอกสารต้นฉบับ

3. เนื่องจากตัวบทดัดแปลงเรื่องตำนานหมิงหลาน เป็นทั้งละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมและผ่านแพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิ่งออนไลน์ ในที่นี้จึงเรียกรวมว่า “ซีรีส์”

นิยามศัพท์

การดัดแปลง (Adaptation) หมายถึงการดัดแปลงจากสื่อประเภทหนึ่งไปสู่สื่ออีกประเภทหนึ่ง โดยมีการคงเดิม เพิ่มเติม ปรับเปลี่ยน หรือตัดทอนเนื้อหาจากผลงานต้นทางเพื่อเป้าหมายของผลงานดัดแปลง ในที่นี้หมายถึงการดัดแปลงจากนวนิยายตัวบทต้นทางสู่ซีรีส์ตัวบทดัดแปลง

มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) หมายถึงมุมมองหรือกลวิธีในการเล่าเรื่อง บุคคลผู้ทำหน้าที่หลักในการดำเนินเรื่องหรือเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงภาพแทนสายตาของผู้เล่าเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ

ตัวบทต้นทาง (Source Text) หมายถึงเนื้อหาตัวบทที่หนึ่งที่นำมาดัดแปลง ในที่นี้หมายถึงนวนิยาย

ตัวบทดัดแปลง (Adapted Text) หมายถึงตัวบทที่สองที่เป็นชิ้นงานดัดแปลง ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์หรือซีรีส์ที่ดัดแปลงเนื้อหามาจากวรรณกรรม

ตัวบท IP เดิม IP ย่อมาจากคำว่า “Intellectual property” (ทรัพย์สินทางปัญญา) ตัวบท IP หมายความถึงเนื้อหา (Content) หรือตัวบท (Text) ที่เป็นได้ทั้งเรื่องราว รูปภาพ งานศิลปะหรือวัฒนธรรมประชานิยม เป็นต้น โดยมากจะหมายถึงผลงานต้นทางหรือผลงานตั้งต้นเช่น วรรณกรรม ภาพยนตร์และโทรทัศน์ เกมหรือแอนิเมชัน

---

[6] (知否知否应是绿肥红瘦) ผู้แต่งนามปากกากวนซินเจ๋อล่วน (关心则乱Guanxinzeluan) ฉบับตีพิมพ์ปี2018 สำนักพิมพ์ Beijing: China Huaqiao Publishing House นวนิยายชุดจำนวน 6 เล่ม

[7] (知否知否应是绿肥红瘦) เผยแพร่ธันวาคม 2018 จำนวน 73 ตอน แพลตฟอร์มเทนเซนต์วิดีโอ (Tencent Video/ WeTV) ผลิตโดยบริษัทเดย์ไลต์เอนเตอร์เทนเมนต์จำกัด อำนวยการผลิตโดยโหวหงเลี่ยง กำกับโดยจังไคโจ้ว นำแสดงโดยเจ้าลี่อิ่ง

ที่เหมาะสำหรับการดัดแปลงและพัฒนาเป็นผลงานต่อขยาย โดยที่ตัวบท IP นั้น ๆ มีมูลค่า เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมเป็นจำนวนมากอยู่ก่อนแล้ว ละครที่ดัดแปลงจากตัวบท IP จึงหมายถึงกระบวนการที่บริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ซื้อลิขสิทธิ์ตัวบท IP เช่น นวนิยายออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงมาทำการดัดแปลงผลิตและจัดจำหน่ายโดยเผยแพร่เป็นผลงานละครโทรทัศน์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

"การดัดแปลง" เป็นสิ่งที่ต้องกระทำเมื่อจะทำวรรณกรรมเพื่อการอ่านให้เป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดง อาจทำได้โดยวิธีการ เติม-ตัด ทวี-ทอน ขยาย-ยุบ หรือสลับลำดับฉากนาฏการ ตัวละคร ฉาก สถานที่และบทสนทนา การแปรเปลี่ยนรูปแบบวิธีการนำเสนอวรรณกรรมจากรูปแบบเดิมให้มีรูปแบบใหม่ แปรเปลี่ยนไปสู่สื่อคนละประเภทกัน เช่น การแปรรูปวรรณกรรมเพื่อการอ่านให้เป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดง (Duangpattra, 2001) ผู้ทำหน้าที่ดัดแปลงหรือแปรรูปจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภท มีความสามารถในการวิเคราะห์ตีความงานวรรณกรรมและมีความแม่นยำในการประเมินความชอบและความชังของกลุ่ม วรรณกรรมเพื่อการอ่านกับวรรณกรรมเพื่อการแสดงมีจุดร่วมที่เหมือนกันคือเป็น "เรื่องเล่า" ที่มีเรื่องราว ตัวละคร จุดเริ่มต้นการดำเนินเรื่องและจุดจบของเรื่องเหมือนกัน และทั้งสองมีความแตกต่างกันที่ "รูปแบบของการนำเสนอ" โดยดูที่วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์งานวรรณกรรมนั้น (Duangpattra, 2020)

ในการเล่าเรื่องจะมีรูปแบบและองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Narrative Form) แบ่งองค์ประกอบการเล่าเรื่องออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ได้แก่ 1) องค์ประกอบของการเล่าเรื่อง (Component of Narrative) ประกอบด้วย ตัวละคร (Character) โครงเรื่อง (Plot) แก่นเรื่อง (Theme) ช่วงเวลา (Time) สถานที่ (Location) ฉาก (Setting) เครื่องแต่งกาย (Costume) ความขัดแย้ง/ปมขัดแย้ง (Conflict) 2) ตรรกะภายในของการเล่าเรื่อง (Internal Logic) ได้แก่ พัฒนาการของเรื่องราว (Story Development) และจุดยืนของผู้เล่าเรื่อง (Narrator's Standpoint) (Kaewthep, 2010)

"point of view" หรือ "มุมมอง" เป็นกลวิธีเล่าเรื่องตามฐานะของผู้เล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับเรื่องที่เล่า กล่าวคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักถูกนำมาเล่าโดยทัศนะของใคร มีมุมมองหลายแบบและแต่ละแบบอาจนำมาผสมกันได้แต่อาจกล่าวได้ว่ามีมุมมองในการเล่าเรื่องที่เป็นพื้นฐาน 3 ลักษณะ1) ผู้เล่าเรื่องรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง ผู้ประพันธ์เล่าเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานที่ ตัวละครโดยที่ผู้ประพันธ์ทราบความคิดและความรู้สึกของตัวละคร 2) การใช้บุรุษที่สาม เป็นผู้เล่าเรื่องที่ผู้ประพันธ์เลือกตัวละครตัวหนึ่งให้เล่าเหตุการณ์เท่าที่ตัวละครนั้นเห็น ผู้เล่าจะไม่สามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่น 3) การใช้บุรุษที่หนึ่ง เป็นตัวละครภายในเรื่อง เรื่องจะเล่าโดยตัวละครที่เป็นบุรุษที่หนึ่ง (Office of the Royal Society, 2017, p.401)

เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตของเหอรุ่ยเผิง (He, 2022) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จีนที่ดัดแปลงจากวรรณกรรมออนไลน์ในช่วงปีค.ศ. 2011 - 2021 ให้ข้อสรุปว่าวรรณกรรมออนไลน์จีนมีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การเป็นผลงานคุณภาพสูงและผันตัวมาเป็นวัฒนธรรมกระแสหลัก ห่วงโซ่อุตสาหกรรมได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาแนวเนื้อเรื่องที่แปลกใหม่ไม่ขาดสายและส่งอิทธิพลต่อการดัดแปลงสู่ผลงานภาพยนตร์และโทรทัศน์เป็นอย่างมาก วรรณกรรมออนไลน์เริ่มมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมในสังคม มีการพัฒนาเพิ่มพูนด้านมานานุภาพ (Soft Power) เพื่อเผยแผ่วัฒนธรรมต่อไป อีกทั้งละครที่ดัดแปลงจากวรรณกรรมออนไลน์ต่างทะยอยผันสู่แนวเรื่องที่เป็นสัจนิยมมากขึ้น อาศัยศิลปะของสื่อโทรทัศน์ในการถ่ายทอดให้เห็นถึงวัฒนธรรมของจีนและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม ละครที่ดัดแปลงจากวรรณกรรมออนไลน์ได้กลายมาเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมกระแสหลักในประเทศจีน

จังเสี่ยวฝาน (Zhang, 2019, p. 81-101) เสนอข้อคิดเห็นในบทความวิเคราะห์การใช้องค์ประกอบวัฒนธรรมในละครย้อนยุคโบราณ กรณีศึกษาตำนานหมิงหลานว่าในกระบวนการผลิตและถ่ายทำนอกจากจะต้องพยายามทำให้ปรากฏภาพทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมให้ได้มากที่สุดแล้ว ยังต้องเพิ่มเติมลักษณะเด่นของแต่ละยุคสมัยเข้าไปด้วย ผู้ผลิตจะต้องพยายามเชิดชูประวัติศาสตร์วัฒนธรรมโบราณอันดีงาม ตัดทอนสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ออกไปบนพื้นฐานของการเคารพวัฒนธรรมโบราณ เช่น หลีกเลี่ยงความโหดร้ายของการลงโทษยกตระกูล เสนอภาพความดีงามของธรรมเนียมปฏิบัติโบราณ เช่น ความกตัญญูของลูก ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและพี่น้อง ให้คุณค่ากับการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเภทวัฒนธรรมจับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) เช่น การชงชา การเผาเครื่องหอม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถผสมผสานอยู่ในละครเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมให้ผู้ชมได้ซึมซับในขณะที่ผู้ผลิตสรรค์สร้างผลงานนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงอรรถรสการรับชมแล้วก็ยังต้องหาจุดสมดุลของความเป็นจริงกับความเป็นตัวละครด้วย และยังจะต้องให้ความสนใจกับการสอดแทรกความคิด ค่านิยมที่ทันสมัยหรือการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมอีกด้วย

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎีข้างต้น นวนิยายตัวบทต้นทางกับซีรีส์ตัวบทดัดแปลงเรื่องตำนานหมิงหลานสามารถจัดได้ว่าเป็นสื่อคนละประเภท สื่อทั้งสองประเภทมีความเชื่อมโยงกันในแนวราบ (Horizontal) คือการเชื่อมโยงโดยมีหัวใจหรือเนื้อหาตัวบท (Text) เดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอไปตามคุณลักษณะสื่อ เมื่อสื่อเปลี่ยนจึงจำเป็นต้องมีการดัดแปลง อาจทำได้โดยการแปรรูป ปรับเปลี่ยน เพิ่มขยายหรือตัดทอน แม้ว่าคุณลักษณะของสื่อและรูปแบบการนำเสนอจะแตกต่างกันแต่ทั้งสองมีจุดร่วมที่สำคัญคือการเป็น “เรื่องเล่า” จึงสามารถอาศัยพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีและองค์ประกอบของการเล่าเรื่องมาศึกษาลักษณะการดัดแปลงระหว่างนวนิยายตัวบทต้นทางและซีรีส์ตัวบทดัดแปลง โดยที่มุมมองการเล่าเรื่องจัดอยู่ในตรรกะภายในของการเล่าเรื่อง เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการกำหนดทิศทางหรือภาพรวมของเรื่องเล่า นอกจากนี้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ทราบถึงทิศทางแนวโน้มวรรณกรรมออนไลน์ของจีนว่าพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งอิทธิพลอย่างมากกับการดัดแปลงสู่ผลงานภาพยนตร์ละครโทรทัศน์ ตัวบท IP กลายมาเป็นทรัพยากรสำคัญของการผลิตซีรีส์ในปัจจุบัน และการศึกษาการดัดแปลงซีรีส์ตำนานหมิงหลานมีการศึกษาในมิติที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยสนใจศึกษาในมิติมุมมองการเล่าเรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำรวจและรวบรวมเอกสารบทความ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการดัดแปลง (Adaptation) การดัดแปลงจากนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์ และทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) รวบรวมเนื้อหาข้อมูลของตัวบทต้นทาง (Source Text) รวบรวมเนื้อหาตัวบทปลายทางหรือตัวบทดัดแปลง (Adapted Text) แล้วบันทึกเนื้อหาข้อมูลบางส่วนลงในระบบคอมพิวเตอร์ในรูปแบบตารางเพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนวนิยายตัวบทต้นทางกับซีรีส์ตัวบทดัดแปลงองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) โดยอาศัยพื้นฐานของทฤษฎีการเล่าเรื่องและการดัดแปลง เพื่อศึกษาลักษณะการดัดแปลงระหว่างนวนิยายตัวบทต้นทางกับซีรีส์ตัวบทดัดแปลงว่ามีการขยายความเพิ่มเติม (Extension) การตัดทอน (Reduction) การปรับเปลี่ยน (Modification) และการคงเดิม (Convention) อย่างไร

3. วิเคราะห์การดัดแปลงและเหตุปัจจัยของการดัดแปลงมุมมองการเล่าเรื่องแล้วจึงสรุปและอภิปรายผลโดยพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytics)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการดัดแปลงองค์ประกอบด้านกลวิธีการเล่าเรื่องหรือมุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) ของซีรีส์ตำนานหมิงหลานพบว่าในมิติที่ว่าใครเล่า จุดยืนของผู้เล่าเรื่อง (Narrator's Standpoint) พบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะของสื่อที่แตกต่างกัน กลวิธีการดัดแปลงที่เด่นชัดที่สุดคือการตัดทอนมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาของตัวละคร เหยาอีอี ผู้ทะลุมิติข้ามเวลาจากยุคปัจจุบันสู่ยุคโบราณ ในขณะที่ยังมีการคงเดิม ตัวเรื่องเล่าที่ต้องการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวของสถานภาพของผู้หญิงในสังคมจีนยุคโบราณ น้ำหนักการเล่าเรื่องจะเน้นไปที่การเล่าผ่านมุมมองตัวละครเพศหญิงเป็นสำคัญโดยมีเซิ่งหมิงหลานเป็นตัวละครเอกผู้ดำเนินเรื่องและเป็นศูนย์กลางของเรื่อง สามารถอธิบายการดัดแปลงในลักษณะต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

การปรับเปลี่ยน (Modification)

เนื่องด้วยคุณลักษณะของสื่อ (Characteristics of Media) ที่แตกต่างกันเมื่อทำการดัดแปลงข้ามสื่อจึงทำให้รูปแบบการนำเสนอหรือการเล่าเรื่องของสื่อแต่ละประเภทแตกต่างกันโดยปริยาย ในหัวข้อนี้อธิบายถึงจุดยืนของผู้เล่าเรื่อง (Narrator's Standpoint) จากการศึกษาจุดยืนของผู้เล่าเรื่องในนวนิยายมี 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การเล่าเรื่องแบบสัพพัญญูหรือผู้รอบรู้ (The Omniscient) คือการที่ผู้เล่าไม่ใช่ตัวละครของเรื่อง ไม่มีตัวตนภายในเรื่อง ผู้เล่าทำหน้าที่บรรยายฉากเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบรู้ทั้งเหตุการณ์ กริยาอาการและความรู้สึกนึกคิดภายในใจของตัวละครตลอดเรื่อง โดยเล่าผ่านมุมมองของบุรุษที่สาม

2. ผู้เล่าเรื่องเป็นบุรุษที่ 1 (The First-person Narrator) ประเภทตัวละครเล่าเรื่องเองโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 อย่างคำว่า "ข้า" ในลักษณะแบบผู้เล่าอยู่ในเรื่องเล่า นั่นคือตัวละครเล่าเรื่องเอง เป็นผู้เล่าประสบการณ์ของตนเอง (I-protagonist)

3. ผู้เล่าเรื่องเป็นบุรุษที่ 3 ประเภทรับรู้จำกัด (Limited Third Person Narrator) ผู้เล่าเรื่องจำกัดการนำเสนอโดยเน้นการเล่าเรื่องผ่านความคิดและการกระทำของตัวละครหลักผสมผสานกับลักษณะผู้เล่าเรื่องเป็นบุรุษที่ 1 (The First-person Narrator) ประเภทผู้เล่าเป็นตัวละครที่อยู่ภายในเรื่อง เล่าถึงเหตุการณ์ สิ่งที่พบเห็น หรือที่ได้มีความเกี่ยวข้อง มีฐานะเป็นพยานเหตุการณ์เล่าประสบการณ์ของคนอื่นหรือเป็นพยานในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครหลัก (I-witness)

โดยลักษณะที่ 2 และ 3 มักปรากฏอยู่ในบทสนทนาระหว่างตัวละคร โดยตัวอย่างการเล่าเรื่องลักษณะต่าง ๆ ในนวนิยายตำนานหมิงหลานดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ตัวอย่างความบางตอนที่แสดงลักษณะจุดยืนของผู้เล่าเรื่องในนวนิยาย

สัพพัญญูหรือผู้รอบรู้ (The Omniscient)
1) พ่อแท้ ๆ ของหมิงหลานหรือก็คือนายท่านประมุขของจวนสกุลเซิ่งนี้มีนามว่า เซิ่งหง เป็นบัณฑิตที่สอบผ่านทั้งการสอบขั้นเอกและโท ปัจจุบันเป็นขุนนางขั้นหกและกำลังจะได้เลื่อนตำแหน่งเป็นนายอำเภอแห่งเติงโจว เดิมเขาเป็นบุตรสายรองลูกชายที่เกิดจากอนุภรรยา ฮูหยินผู้เฒ่าที่เรือนตะวันตกเป็นแม่ใหญ่ของเขา เขามีภรรยาเอกหนึ่งคนและมีอนุภรรยานับไม่ถ้วน อย่าถามเหยาอีอีว่าเขามีอนุภรรยากี่คน สาวใช้เหล่านั้นเล่าเรื่องสะเปะสะปะ เธอเองก็ฟังไม่เข้าใจชัดเจนนัก ขอเล่าถึงภรรยาเอกก่อน ฮูหยินแซ่หวัง ภรรยาเอกแห่งจวนสกุลเซิ่ง เดิมเป็นลูกสาวของรองเสนาบดีฝ่ายซ้ายประจำกรมคลัง จะว่าไปเซิ่งหงเองได้ยกระดับฐานะขึ้นจากการสมรสในครั้งนั้น สกุลหวังเป็นตระกูลขุนนางที่ดีมารุ่นต่อรุ่น และในตอนนั้นที่นายท่านผู้เฒ่าตระกูลเซิ่งหรือบิดาของเซิ่งหงล่วงลับ เซิ่งหงเป็นเพียงบัณฑิตจิ้นซื่อเล็ก ๆ ดีที่ว่ายังมีฮูหยินผู้เฒ่าอยู่ ชาติกำเนิดของนางสูงยิ่งกว่าสกุลหวัง เป็นลูกสาวสายตรงคุณหนูใหญ่แห่งจวนหย่งอี้โหว ประกอบกับนายท่านผู้เฒ่าเซิ่งเคยเป็นทั่นฮวาหลางที่มีชื่อเสียง นายท่านผู้เฒ่าสกุลหวังจึงพินิจพิจารณาอยู่หลายครั้งกว่าการแต่งงานของสองสกุลในครั้งนั้นจะสำเร็จในที่สุด (Guanxinzeluan, 2018, 1, p.12)

ตาราง 1 (ต่อ)

สัพพัญญูหรือผู้รอบรู้ (The Omniscient)
2) กู้ถิงเยี่ยสูดหายใจเข้าแรง ๆ หน้าดำคร่ำเครียด นัยน์ตาของเขาดำทมิฬไม่อาจหยั่งรู้ได้ รังสีอำมหิตแผ่ซ่านออกมาจากร่างกายเขา ร่างสูงใหญ่ของเขาราวกับภูเขาที่กดทับลงมา หมิงหลานกลัวจนไม่กล้าจะพูด เขาพูดออกมาอย่างเนิบช้าว่า “ข้าเคยบอกแล้วว่าตลอดชีวิตนี้ข้าฟังคำโกหกมามากพอแล้ว ข้าอยากให้เจ้าพูดความจริงออกมาจากใจ” หมิงหลานพึมพำในใจ “แต่ว่าเธอพูดความจริงทั้งหมดไม่ได้ไง ไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นตัวประหลาดถูกจับไปเผาเอาน่ะสิ” (Guanxinzeluan, 2018, 3, p.79) “หมิงหลานยังรู้สึกมีน้ำโหไม่หาย พึมพำในใจว่า “ฮูหยินไป่มีสินเดิมก้อนโตปานนั้น ผู้ชายตายหมดโลกไปแล้วหรือไง ไปแต่งกันใครไม่แต่งถึงต้องมาแต่งกับพ่อของท่านให้ได้ ว่ากันตามตรงนี่ไม่ใช่ตระกูลไป่มาเกาะตระกูลกู้เลย เป็นตระกูลกู้ต่างหากที่เข้าภาวะวิกฤตหมดหนทางแล้วไปอ้อนวอนขอให้ตระกูลไป่ช่วย เขาหอบเงินมาช่วยชีวิตแล้วยังจะให้เขามาเป็นอนุภรรยาอีกหรือ ไม่เอาน่า อาหรับราตรียังเขียนออกมาได้สมจริงกว่าอีก” (Guanxinzeluan, 2018, 3, p.106)
ผู้เล่าเล่าจากมุมมองบุรุษที่ 1 (The First-person Narrator)
3) “ข้าเสียแม่ไปตั้งแต่หกขวบ ส่วนพี่สาวคนอื่น ๆ อย่างพี่ห้ามีฮูหยินทั้งรักและทะนุถนอม พี่สี่มีท่านพ่อชื่นชอบโปรดปรานส่วนข้า หากมิใช่ท่านย่าเมตตา ข้าเองก็ไม่รู้ว่าชีวิตจะเป็นอย่างไร คนเช่นข้าจะเดินพลาดแม้เพียงนิดได้อย่างไรกัน” หมิงหลานยิ่งพูดก็ยิ่งโกรธ พลันลุกขึ้นยืนตรงที่หน้าหน้าต่าง (Guanxinzeluan, 2018, 5, p.236)
ผู้เล่าเล่าจากมุมมองบุรุษที่ 3 (Limited Third-person Narrator)
4) “เจ้าน่ะไม่รู้อะไร อนุผิงกับอนุเซียงจะมาเทียบกับอนุเว่ยของเราได้ยังไง ถึงแม้ว่าอนุเว่ยจะไม่ถนัดศาสตร์ทั้งสี่แบบปัญญาชน แต่ก็ไม่ใช่สาวใช้ต้อยต่ำ นางตบแต่งเข้ามาอย่างถูกต้อง ยิ่งไปกว่านั้นอนุเว่ยสวยมาก ทั้งสาวทั้งเอาใจเก่ง ตั้งแต่แต่งเข้ามานายท่านก็โปรดปรานมาก มีลูกสาวแล้วหนึ่งคนหากว่ามีลูกชายให้อีกสักคนก็ไม่ด้อยไปกว่าอนุหลินเลย น่าเสียดาย” สาวใช้ ฉ. ถอนหายใจ “ใช่ เจ้าพูดถูก ได้ยินว่าคลอดลูกชายออกมาหน้าตาดีมาก เหมือนกับนายท่านไม่มีผิด น่าสงสารจริง ๆ มาตายคาครรภ์แม่เช่นนี้ เฮ้อ น่าเวทนาเสียเหลือเกิน” สาวใช้ ข. กระซิบเสียงเบาว่า “ต่อให้สืบจนรู้ความจริงได้แล้วอย่างไร นายท่านจะให้อนุหลินมาชดใช้ด้วยชีวิตงั้นหรือ อย่างไรเสียก็ต้องเห็นแก่หน้าคุณชายเฟิงกับคุณหนูมั่ว คงไม่ลงโทษอะไรหรอกอย่างมากก็แค่ระบายลงกับพวกคนใช้เท่านั้น” (Guanxinzeluan, 2018, 1, p.11)

จากตารางข้างต้นในตัวอย่างที่ 1 และ 2 แสดงจุดยืนของผู้เล่าอยู่ในลักษณะการเล่าเรื่องแบบสัพพัญญู ผู้เล่าไม่ใช่ตัวละคร ไม่มีตัวตนอยู่ภายในเรื่อง เป็นผู้บรรยายที่แยกตัวออกมานอกเรื่องราว เล่าจากมุมมองของบุรุษที่สาม ผู้เล่าหยั่งรู้ไปหมดทุกอย่าง บรรยายฉากเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบรู้ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ ประวัติตัวละคร เรื่องราว ความคิดอ่าน กริยาอาการ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของตัวละคร สามารถล่วงรู้ข้ามกาลเวลาข้ามสถานที่ได้ทั้งหมด สามารถอธิบายทุกอย่างให้ผู้อ่านทราบโดยละเอียด นวนิยายใช้การเล่าเรื่องลักษณะนี้ตลอดเรื่องและมีลักษณะเด่นดังปรากฏในตัวอย่างที่ 2 คือผู้เขียนได้สอดแทรกการบรรยายความรู้สึกนึกคิด การบ่น สบถ อุทาน เหน็บแนมหรือมุกตลกเสียดสีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในใจของหมิงหลานเพื่อเพิ่มอรรถรสอีกด้วย การบรรยายลักษณะนี้เรื่องเกิดขึ้นตลอดเรื่อง และไม่พบในตัวละครอื่น อีกหนึ่งจุดเด่นคือลักษณะการใช้คำศัพท์แบบคนยุคปัจจุบันปรากฏอยู่เฉพาะการบรรยายความคิดภายในใจของเหยาอีอีในร่างหมิงหลาน สำหรับลักษณะตามตัวอย่างที่ 3 และ 4 ปรากฏเฉพาะในบทสนทนาเท่านั้น

สำหรับจุดยืนของผู้เล่าเรื่องในซีรีส์ดัดแปลงโดยการปรับเปลี่ยนไปตามคุณลักษณะสื่อและรูปแบบการนำเสนอของสื่อเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องด้วยลักษณะเฉพาะและรูปแบบการนำเสนอของสื่อประเภทภาพเสียง การเล่าเรื่องของสื่อประเภทนี้สามารถจัดอยู่ในภาวะที่ปราศจากตัวผู้เล่าหรือ “การเล่าเรื่องแบบไม่มีผู้เล่า (Absence of Narrator)” ได้ แตกต่างกับการเล่าเรื่องในนวนิยาย ตลอดเรื่องในซีรีส์ตำนานหมิงหลานไม่มีเสียงของผู้เล่าที่อยู่

นอกเรื่องราวคอยบรรยายเหตุการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร แต่เล่าเรื่องด้วยภาพ เสียง การกระทำของตัวละคร รูปแบบการนำเสนอของสื่อประเภทนี้นำพาให้ผู้ชมได้ชมเรื่องราวผ่านภาพที่ปรากฏผ่านกล้อง เสนอภาพเหตุการณ์ การกระทำ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครต่าง ๆ ในเรื่อง จึงจัดเป็นการเล่าเรื่องแบบสัพพัญญู (The Omniscient)

การตัดทอน (Reduction)

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการเล่าเรื่องหรือมุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) มุมมองหลักหรือภาพแทนสายตาในการเล่าเรื่องในฉบับนวนิยายมีความแตกต่างกับฉบับซีรีส์อย่างชัดเจนที่สุด เนื่องจากในนวนิยายมีปรากฏเรื่องราวของเหยาอีอี หญิงสาวยุคปัจจุบันที่ทะลุมิติย้อนเวลากลับไปในโลกยุคโบราณ

ตาราง 2 ตัวอย่างเปรียบเทียบความบางตอนจากนวนิยายและซีรีส์

ความบางตอนจากนวนิยาย	ความบางตอนจากซีรีส์
ช่วงเปิดเรื่อง (Exposition)	
1) “เหยาอีอีในตอนนั้นเพิ่งมายังโลกใบนี้ได้ไม่กี่วัน ยังปรับตัวสู่สภาพไม่ได้อย่างสมบูรณ์ หลังจากที่มายังโลกใบใหม่นี้เธอไม่มีทั้งพ่อแม่ย่าหรือว่าสาวใช้ข้างกายอย่างที่ควรจะมีเลย แต่ละวันเหมือนมีคนมากมายเข้าออกราวกับโคมม้าวิ่งแม้กระทั่งหน้าตาเธอก็ยังจำได้ไม่หมด เธอจึงได้แต่ฟังได้แต่ดูอย่างแข็งทื่อ ไม่มีปฏิกิริยาอะไรแม่เฒ่าคนนั้นถอนหายใจแล้วพูดว่า‘น่าสงสาร’สองสามทีแล้วก็ไป เหยาอีอีเพิ่งจะมารู้ตัวทีหลังว่าคนอื่นเกิดความสงสารเห็นใจตนที่จริงเธออยากบอกว่าถ้าไม่มีใครอยู่ในห้องเธอจะไม่อึดอัดเท่านี้ ในฐานะที่เป็นตัวปลอมจะให้แสร้งทำเหมือนตัวจริงทั้งที่ตัวเองก็ยังขวัญกระเจิงไม่หายนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากมากสำหรับเธอ” (Guanxinzeluan, 2018, 1, p.9)	เสี่ยวเตี๋ย: ใช้ให้เจ้าไปเบิกถ่านแค่นี้หายไปเสียนานเลยนะ ถ้านายหญิงเล็กกับคุณหนูตื่นแล้วยังไม่ได้... เป็นอะไรไปใครรังแกเจ้า เสี่ยวเถา: (สะอื้น) คนครัวไม่ยอมให้ถ่านทั้งยังไล่ข้าออกมา เสี่ยวเตี๋ย: เจ้าบอกไปหรือเปล่าว่านี่เป็นส่วนที่เราต้องได้ เสี่ยวเถา: บอกแล้ว แต่พวกแม่บ้านกวนเอาแต่ไล่ข้า เสี่ยวเถา: ข้าไปจัดการพวกเขาเอง เอาเข่งมา กลับเข้าไปเถอะข้างนอกหนาว (Hou, 2018, EP1 01.30-02.80)
การผูกปม (Rising Action)	
2) เหยาอีอีผู้มีสปิริตแรงกล้าจึงได้แจ้งกับผู้พิพากษาเหล่าไท่อย่างกล้าหาญว่าเธอเต็มใจที่จะอาสาไปทำงานสนับสนุนแถบชายแดนกับเขาเป็นเวลาหนึ่งปี เหล่าไท่ เจ้านายคนปัจจุบันของเหยาอีอี ผู้ที่อีกนิดเดียวก็จะได้รับการเลื่อนขั้นเป็นเจ้าพนักงานระดับรองผู้อำนวยการ เธอจึงกัดฟันจะไปให้ได้ แต่สาว ๆ คนอื่น ๆ ในหน่วยกลับไม่เต็มใจที่จะทำเช่นนั้นใครที่ไม่มีแฟนก็รีบหาแฟน ใครมีแฟนแล้วก็คุมแจ ไม่มีใครเต็มใจจะไปเลย เวลานี้เหยาอีอีจึงได้ก้าวเท้าออกมาอาสาไปเอง เหล่าไท่ซาบซึ้งจนน้ำตานองอาบสองแก้ม” หนึ่งปีให้หลัง หลังจากที่เหยาอีอีผ่านความยากลำบากทั้งหมดมา ในที่สุดก็จะได้พกเอาความอิ่มใจและภาคภูมิใจกลับเข้าเมืองแล้ว แต่ที่นั่นฝนกระหน่ำติดต่อกันนานหลายวัน อุตส่าห์เจอวันที่ฟ้าใสทั้งทีเหล่าไท่จึงรีบขับรถตู้พาสมาชิกออกเดินทางเลย (Guanxinzeluan, 2018, 1, p.13)	หมิงหลาน: เรือนของเราไม่เคยได้ถ่านฟืนครบตามจำนวนเลย ท่านพ่อ ขอฟ้าเมตตาด้วย เมื่อคืนแม่เล็กหนาวจนตัวสั่น ลูกต้องนอนกอดนางจนหลับ อนุเว่ย: คำพูดของเด็ก ๆ ไม่เป็นความจริงหรอก หมิงหลาน: ท่านพ่อมาดูสิ ถ่านที่พี่เสี่ยวเตี๋ยไปเบิกจากห้องครัวเมื่อวาน พวกเขาใส่มาให้แต่ถ่านที่จุดในห้องไม่ได้ ควันเต็มห้องไปหมด ตอนนี้ก็เหลือแค่กองสุดท้ายแล้ว ผ่านคืนนี้ไปไม่รู้วันพรุ่งจะมีหรือไม่ อนุเว่ย: เรื่องยิบย่อยในบ้านมีตั้งมากมาย เจ้าจะไปรู้อะไร หมิงหลาน: ท่านพ่อมาดูสิ ชาธัญพืชในบ้านก็เก็บเอาไว้ตั้งนานแล้ว มีแค่แขกสำคัญอย่างท่านพ่อมาเท่านั้นถึงจะเอาออกมาดื่มได้บ้าง ขนมที่ท่านย่าให้มาก็ต้องเอาเก็บไว้รับแขก แม้แต่อาหารสามมื้อยังไม่พอกินเลย (Hou, 2018, EP2 15.10-17.21)

ตาราง 2 (ต่อ)

ความบางตอนจากนวนิยาย	ความบางตอนจากซีรีส์
จุดสูงสุดของอารมณ์ (Climax)	
3) ชีวิตสิบปีในบ้านยุคโบราณ ครึ่งหนึ่งของชีวิตเฝ้านึกถึงชาติที่แล้ว เธอเสแสร้งมานาน แสดงละครจนอินเกินไป จนเธอลืมไปแล้วว่าร้องไห้จริง ๆ เป็นยังไง ลืมแล้วว่าระเบิดอารมณ์ด่าทอทำยังไง ลืมไปแล้วว่าเธอไม่ใช่เซิ่งหมิงหลาน เดิมเธอคือเหยาอีอี กู้ถิงเยี่ยเห็นใบหน้าของหมิงหลานเต็มไปด้วยน้ำตาในใจก็ขมขื่นอย่างบอกไม่ถูก เขาก้าวเท้าไปข้างหน้า ยืดตัวตรง มือกุมหมัดแน่น เงยหน้าขึ้นและพูดด้วยน้ำเสียงที่กังวานปนแหบพร่า แต่คำพูดนั้นชัดเจน “ข้าชื่นชมเจ้ามานานอยากขอเจ้ามาเป็นภรรยาและฝากชีวิตไว้กับเจ้า มีลูกหลานสืบสกุลและครองคู่กันจนแก่เฒ่า ” (Guanxinzeluan, 2018, 2, p.324)	กู้ถิงเยี่ย: ข้าจะไม่ทนเห็นเจ้าต้องอยู่อย่างกล้ำกลืนฝืนทนไปตลอดชีวิต ข้าไม่กล้ารับปากว่าแต่งงานกับข้าแล้วจะดีเลิศ ข้าขอสาบานต่อหน้าฟ้าดินต่อจากนี้ไปข้าเป็นที่เท่าไรในหมู่บุรุษ เจ้าก็จะเป็นที่เท่านั้นในหมู่สตรีเช่นกัน ข้าชื่นชมเจ้ามานานแล้ว อยากขอเจ้ามาเป็นภรรยาฝากชีวิตไว้กับเจ้า มีทายาทลูกหลานสืบสกุลและครองคู่กันจนแก่เฒ่า (Hou, 2018, EP39 33.32-33.59)

ตารางข้างต้นเป็นตัวอย่างจากบางช่วงบางตอนของการดำเนินเรื่อง ความบางตอนจากนวนิยายปรากฏให้เห็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหยาอีอีและเนื้อหาการทะลุมิติย้อนเวลาสู่ยุคโบราณ มุมมองการเล่าเรื่องในนวนิยายจึงเป็นมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาของเหยาอีอีที่ต้องใช้ชีวิตในต่างพื้นที่ต่างเวลา อยู่ในร่างและสถานะของเซิ่งหมิงหลาน เรื่องราวดำเนินไปตามการเติบโตของเซิ่งหมิงหลาน โดยที่ดวงจิตของเหยาอีอียังคงมีความคิดแบบคนยุคปัจจุบัน แต่ต้องแสร้งทำตัวให้กลมกลืนเพื่อเอาตัวรอดในสภาพสังคม จารีตประเพณีแบบยุคโบราณ สิ่งนี้คือความขัดแย้ง (Conflict) หลักสำคัญของเรื่อง เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับโชคชะตาและตัวละครกับสภาพแวดล้อมสังคม สำหรับซีรีส์ตำนานหมิงหลาน ตลอดทั้งเรื่องไม่ปรากฏพบเนื้อหาที่เกี่ยวกับตัวละครเหยาอีอีและการประสบอุบัติเหตุร้ายแรงจนคาดว่าเสียชีวิตแล้วจึงทะลุมิติย้อนเวลา ฉะนั้นในซีรีส์จึงไม่มีความขัดแย้งหลักใหญ่ระหว่างตัวละครเอกกับโชคชะตาและตัวละครเอกกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างดังเช่นในนวนิยายอีกต่อไป นี่จึงเป็นข้อแตกต่างที่ชัดเจนที่สุด โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเหตุปัจจัยสำคัญของการดัดแปลงโดยวิธีการตัดทอนเนื้อหาการทะลุมิติย้อนเวลาเนื่องมาจากปัจจัยด้านนโยบายของภาครัฐและบริบทบางอย่างในสังคมจีนที่ผลักดันให้เกิดการควบคุมเนื้อหาการออกอากาศอย่างเข้มงวด จากการสืบค้นพบว่านวนิยายออนไลน์แนวย้อนเวลาในประเทศจีนได้รับความนิยมสูง มีการนำมาดัดแปลงเนื้อหาเพื่อผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เป็นจำนวนมาก โดยมากเนื้อเรื่องไม่ได้ลงรายละเอียดถึงวิธีเดินทาง ผู้แต่งมักใช้อุบัติเหตุร้ายแรงไปจนกระทั่งการเสียชีวิตมาเป็นสาเหตุของการเดินทางทะลุมิติย้อนเวลาสู่ยุคโบราณเพื่อสร้างให้เกิดความขัดแย้งสำคัญของเรื่องระหว่างตัวละครกับสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่และเวลาที่แตกต่าง เกิดเป็นความสนุกชวนให้ติดตามจนได้รับความนิยมสูง มีการผลิตละครแนวนี้ออกมาเป็นจำนวนมาก กระทั่งมีนาคม 2011 สำนักบริหารวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติจีน (NRTA)[8] (ต่อจากนี้จะเรียกโดยย่อว่า“สำนักบริหารฯ”) ประกาศผ่านเว็บไซต์เกี่ยวกับการขออนุญาตผลิตละครโทรทัศน์มีปรากฏข้อความตอนหนึ่งว่า “...ยังพบสัญญาณของการผลิตละครโทรทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง เช่น ละครที่มีเนื้อหาลี้ลับเหนือธรรมชาติและเกี่ยวกับการเดินทางทะลุมิติข้ามเวลา หวังว่าองค์กรหรือหน่วยงานการผลิตทั้งหมดจะปรับแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานให้ถูกต้อง โดยวางแนวคิดค่านิยมที่ชัดเจนและเพิ่มคุณค่าทางความคิดและอุดมการณ์ในเชิงสร้างสรรค์ จะต้องสืบสานวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอันดีงามของประเทศจีนและมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพทางศิลปะของละครโทรทัศน์” (National Radio and Television Administration, 2011) เมษายน 2011

หลี่จิงเซิ่ง (李京盛) ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารจัดการละครโทรทัศน์ สำนักบริหารฯ แสดงความคิดเห็นว่าผลงานประเภทนี้ไม่สร้างสรรค์พอที่จะสนับสนุน (Luo, 2011) ธันวาคม 2011 มีการเรียกร้องให้ลดสัดส่วนละครยุคโบราณ ภายในการประชุมงานออกอากาศละครโทรทัศน์ พร้อมทั้งสั่งห้ามไม่ให้ละครแนวสงครามวังหลวงและแนวทะลุมิติย้อนเวลาออกอากาศในช่วงเวลายอดนิยมโดยเด็ดขาด (Pu, 2011) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีท่าทีชัดเจนว่าไม่สนับสนุนหรือส่งเสริมการผลิตละครแนวนี้ ทว่ากุมภาพันธ์ 2012 มีรายงานข่าวสาววัยรุ่นหลงใหลในละครแนวย้อนเวลา ถูกมิจฉาชีพล่อลวงไปที่เปลี่ยวหลอกให้ดื่มสุราก่อนชิงทรัพย์ (Liu, 2012) และในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันมีรายงานข่าวเด็กหญิงชั้นประถมศึกษาสองคนนัดกันไปกระโดดบ่อน้ำลึกฆ่าตัวตายเหตุเพราะทำของหาย โดยพบว่าหนึ่งในเด็กหญิงได้มีการเขียนจดหมายทิ้งไว้ว่าตัดสินใจจบชีวิตกับเพื่อนและอยากทะลุมิติไปยังยุคโบราณ (Yu, 2012) นี่เป็นเพียงสองเหตุการณ์ที่มีการรายงานข่าว ถึงแม้ว่าปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมเยาวชนคือปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมของครอบครัว แต่เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาผลงานแนวทะลุมิติย้อนเวลาที่มีการผลิตออกมาซ้ำ ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทนวนิยายหรือละครโทรทัศน์ต่างส่งผลกระทบต่อความคิดทัศนคติของผู้ชมวัยเด็กและเยาวชนที่ยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอที่สามารถเข้าถึงสื่อและรับชมสื่อประเภทนี้ได้ การควบคุมเนื้อหาจึงเข้มงวดมากขึ้น แม้จะไม่ได้มีการกำหนดเป็นตัวบทกฎหมายที่มีบทลงโทษชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติสำนักบริหารฯ จะไม่พิจารณาอนุมัติโครงการที่ยื่นเสนอถ่ายทำละครโทรทัศน์เนื้อหาแนวทะลุมิติย้อนเวลา ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่ผลิตผลงานภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จำเป็นต้องตื่นตัวและปรับแนวทางการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ

สำหรับเรื่องตำนานหมิงหลานมีตัวบทต้นทางมาจากนวนิยายออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากในโลกอินเทอร์เน็ต (IP) มีฐานผู้ติดตามจำนวนมากมาก่อน ผู้อำนวยการผลิตซีรีส์ต่างเล็งเห็นถึงข้อได้เปรียบด้านฐานผู้ติดตามผลประโยชน์และข้อได้เปรียบด้านการตลาด จึงเลือกนำตัวบท IP มาดัดแปลงผลิตเป็นซีรีส์ แต่เนื่องด้วยแนวเรื่องมีเนื้อหาการทะลุมิติย้อนเวลาไม่สามารถผ่านการยื่นขออนุมัติถ่ายทำและออกอากาศได้ จึงสามารสรุปได้ว่าเหตุปัจจัยสำคัญหลักใหญ่ที่สุดของการดัดแปลงมุมมองการเล่าเรื่องในซีรีส์ตำนานหมิงหลานด้วยวิธีการตัดทอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหยาอีอี การประสบอุบัติเหตุร้ายแรงจนคาดว่าเสียชีวิตและการทะลุมิติย้อนเวลาทั้งหมดออกไปล้วนเป็นไปเพื่อให้สอดรับกับนโยบายควบคุมเนื้อหาการออกอากาศของสำนักบริหารฯ เพื่อประโยชน์ของการออกอากาศผู้ผลิตจำต้องเคารพและปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัดตั้งแต่กระบวนการดัดแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้จากการค้นคว้ายังพบซีรีส์หลายเรื่องที่ใช้การตัดทอนเนื้อหาย้อนเวลาในลักษณะเดียวกันและมีบางเรื่องใช้การเพิ่มเติมมุมมองซ้อนทับเข้าไปเพื่อเลี่ยงไม่ให้ปรากฏเนื้อหาที่เข้าข่ายการประสบอุบัติเหตุหนักหรือเสียชีวิตแล้วทะลุมิติย้อนเวลาสู่ยุคโบราณโดยตรงอีกด้วย เมื่อตัดทอนมุมมองการเล่าเรื่องหลักใหญ่ในมิติการเล่าเรื่องผ่านสายตาคนยุคปัจจุบันที่ทะลุมิติย้อนเวลาไปอยู่ในยุคโบราณแล้วจึงจำเป็นจะต้องมีการดัดแปลงองค์ประกอบหลักอื่น ๆ เช่น ตัวละคร (Character) โครงเรื่อง (Plot) ฉาก (Setting) เป็นต้น เพื่อให้สมเหตุสมผลสอดคล้องกับเรื่องราวเหตุการณ์ที่ดำเนินไป

การคงเดิม (Convention)

แม้ซีรีส์ตำนานหมิงหลานจะมีการตัดทอนการมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาตัวละครเหยาอีอีเนื่องด้วยเงื่อนไขการออกอากาศไปแล้ว แต่เรื่องเล่าที่เป็นหัวใจสำคัญของเรื่องที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอยังคงเดิม อธิบายโดยสรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

[8] 1998 - 2013 The State Administration of Radio, Film and Television (SARFT)
2013 - 2017 The State Administration of Press, Publication, Radio, Film and Television (SAPPRFT)
2017 - ปัจจุบัน National Radio and Television Administration (NRTA)

ตาราง 3 แสดงวิธีการดัดแปลงในมิติของการเล่าเรื่อง

นวนิยาย	ซีรีส์	ดัดแปลง	หมายเหตุ
มุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาตัวละคร			
เหยาอีอีในร่างหมิงหลาน	หมิงหลาน	ตัดทอน	ตัดทอนเหยาอีอี การย้อนเวลา
หมิงหลานดำเนินเรื่อง	หมิงหลานดำเนินเรื่อง	คงเดิม	หมิงหลานเป็นศูนย์กลาง
เล่าเรื่องชีวิตของผู้หญิงกับสภาพสังคมจีนยุคโบราณ			
สมัยราชวงศ์หมิง	สมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ	คงเดิม	สถานภาพผู้หญิงในยุคโบราณ
น้ำหนักการเล่าเรื่อง			
ตัวละครเพศหญิง	ตัวละครเพศหญิง	คงเดิม	หมิงหลานเป็นศูนย์กลาง
สถานภาพหมิงหลาน			
ลูกสาวอนุภรรยา	ลูกสาวอนุภรรยา	คงเดิม	พ่อไม่โปรดปราน
อุปนิสัยหมิงหลาน	อุปนิสัยหมิงหลาน	คงเดิม	แสร้งว่าสงบเสงี่ยม เรียบร้อย
ความปรารถนาของตัวละคร	ความปรารถนาของตัวละคร	คงเดิม	เอาชีวิตรอด มีชีวิตที่สุขสงบ
ชื่อเรื่อง			
(知否知否应是绿肥红瘦)	(知否知否应是绿肥红瘦)	คงเดิม	สารนอกตัวบทสนทนากับตัวบท

ในประเด็นมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาตัวละคร แม้ซีรีส์ตัดทอนตัวละครเหยาอีอีและการทะลุมิติย้อนเวลาทิ้งไป แต่โครงเรื่องหลักหรือลำดับเหตุการณ์โดยภาพรวมของเรื่องยังคงเดิม ในมุมมองการเล่าเรื่องตัวละครเซิ่งหมิงหลานยังคงเป็นตัวละครเอกผู้ดำเนินเรื่องและเป็นศูนย์กลางของเรื่องตามเดิม เรื่องราวพัฒนาขยายไปโดยรอบตามการเติบโตของเซิ่งหมิงหลาน ในมิติของ “เรื่องเล่า” ที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอคือเรื่องราวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมจีนยุคโบราณ แม้ว่าหากพิจารณาในประเด็นองค์ประกอบด้านฉาก (Setting) หรือฉากยุคสมัยตามที่ผู้แต่งอ้างว่าหยิบยกองค์ประกอบบางประการมาใช้แต่งเรื่องเล่าแบบบันเทิงคดีขึ้น (โดยไม่ได้พิจารณาในมิติของความถูกต้องทางประวัติศาสตร์) ซีรีส์ทำการดัดแปลงโดยการปรับเปลี่ยนจากฉากยุคสมัยราชวงศ์หมิงเป็นซ่งเหนือด้วยปัจจัยด้านองค์ประกอบศิลป์ในการถ่ายทำ ทว่าเมื่อพิจารณาในมิติ “เรื่องเล่า” ภาพของเรื่องเล่าที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอยังคงเดิม คือการเล่าเรื่องสถานภาพของผู้หญิงในสังคมจีนโบราณ ภายใต้สังคมศักดินาที่มีขนบธรรมเนียมจารีต มีความเชื่อตามหลักคำสอนของขงจื๊อ เช่น กิจแห่งมนุษย์นั้นบุรุษเหนือกว่าสตรี หลัก 3 ประการ 13 ข้อที่ว่าสามีเป็นหลักของภรรยา เป็นต้น (Manuratanawong and Choonharuangdej, 2019) ธรรมเนียมเหล่านี้ชี้นำให้เห็นถึงภาพความแตกต่างหรือความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างชายและหญิงในสังคมยุคโบราณ ซึ่งภายใต้กรอบสภาพแวดล้อมสังคมยุคโบราณที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอนี้ได้บอกเล่าเรื่องราวที่ผู้หญิงมีสถานภาพที่เป็นรอง ตลอดทั้งชีวิตต้องพึ่งพาผู้ชาย น้ำหนักการเล่าเรื่องในซีรีส์จึงยังคงเน้นหนักไปที่เรื่องราวที่เล่าผ่านมุมมองของตัวละครเพศหญิงเป็นสำคัญ โดยจะเป็นเรื่องราวของตัวละครเพศหญิงในบทบาทหน้าที่ของการเป็นลูกสาว การเป็นภรรยา การจัดการดูแลบ้านในฐานะสะใภ้และนายหญิง จวบจนการเป็นแม่ แม่สามีและทุกบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงรวมถึงความสำคัญของความเป็นครอบครัวในมโนทัศน์แบบชนชาติจีนอีกด้วย ในมิตินี้ซีรีส์ยังคงรักษาหัวใจสำคัญของเรื่องเล่าไว้ตามเดิมอย่างสมบูรณ์

สำหรับตัวละครเอกผู้ดำเนินเรื่องอย่างหมิงหลานอยู่ในสถานภาพที่เป็นลูกสาวอนุภรรยา แม่แท้ ๆ เสียชีวิตไปต้องไปอยู่ในการดูแลของฮูหยินผู้เฒ่าและพ่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวไม่ได้รักหรือให้ความสำคัญ ภายใต้อิทธิพลของฮูหยินผู้เฒ่าผู้ให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน การประพฤติปฏิบัติที่ลำเอียงของเซิ่งหง (พ่อ) อำนาจในบ้านอยู่ในมือแม่เล็ก สถานการณ์ในครอบครัวเช่นนี้ตีกรอบให้หมิงหลานมีอุปนิสัยที่จำต้องแสร้งว่าสงบเสงี่ยมเรียบร้อยเสมอ ไม่มีกล้ามีเรื่องกับใคร ระมัดระวังทุกย่างก้าวปฏิบัติตนให้คนหาข้อติไม่ได้เพราะไม่อยากเดือดร้อนกับตัวเองและเดือดร้อนไปถึงฮูหยินผู้เฒ่า สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกำหนดความปรารถนาสูงสุดของตัวละครคือการเอาชีวิตรอดและปรารถนาจะมีชีวิตที่สุขสงบ หลังเข้าสู่ช่วงชีวิตการแต่งงานกับกู้ถิงเยี่ยผู้ซึ่งช่วยสนับสนุนหมิงหลานถึงกล้าที่จะเป็นตัวของตัวเองไม่ต้องฝืนทนแสร้งทำเป็นเรียบร้อยอยู่ตลอด ในนวนิยายเหยาอีอีคนจากยุคปัจจุบันก็ไม่ได้ต่อต้านกรอบสังคมยุคโบราณ ถูกกลืนเข้าไปกับสภาพแวดล้อม ด้านซีรีส์แม้หมิงหลานจะเหนื่อยหน่ายกับกรอบสังคมที่มีแต่ก็ไม่ได้ต่อต้านกรอบสังคมเช่นกัน ดำเนินชีวิตไปตามครรลอง ยืนหยัดต่อสู้ภายใต้ขอบเขตที่สามารถทำได้ ในมิตินี้ซีรีส์ยังคงเดิมไว้ทั้งหมด ทั้งกรอบสังคมยุคโบราณ สถานภาพของหมิงหลานและตัวละครที่มีอิทธิพลกับอุปนิสัย พฤติกรรมและความปรารถนาในชีวิตของหมิงหลาน แม้ตัดทอนตัวละครเหยาอีอีและสายตาของคนจากยุคปัจจุบันทิ้งไปแล้วแต่ได้มีการขยายความเพิ่มเติมรายละเอียดด้านการพัฒนาตัวเรื่อง (Story Development) เพื่อเสริมเหตุผลให้กับอุปนิสัย พฤติกรรมและเป้าหมายหลักของตัวละครไว้คงเดิม มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้านตัวละคร โครงเรื่อง และแก่นเรื่อง การอธิบายข้างต้นสรุปได้ว่าองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าเรื่องในมิติของการนำเสนอ “เรื่องเล่า” ในซีรีส์ตำนานหมิงหลานใช้การดัดแปลงโดยการคงเดิม หัวใจสำคัญของเรื่องเล่าไม่ได้ฉีกออกจากนวนิยายตัวบทต้นทาง นอกจากนี้ในซีรีส์ตัวบทดัดแปลงยังใช้ชื่อเรื่องภาษาจีน (知否知否应是绿肥红瘦) เป็นชื่อเรื่องเดิม และมีการเพิ่มเติมสารนอกตัวบท (Paratext) ด้วยเพลงประกอบหลักชื่อว่า (知否知否)[9] เนื้อเพลงมีเนื้อความบางส่วนมาจากบทกวีของหลี่ชิงเจ้า[10] และการตั้งชื่อเพลงประกอบหลักเช่นนี้เพื่อให้เชื่อมโยงกับชื่อเรื่องและให้เกิดการสนทนากับตัวบท (Text) รวมถึงเพื่อเน้นย้ำถึงแก่นของเรื่องและอุปนิสัยของตัวละครอีกด้วย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดัดแปลงองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าจากนวนิยายสู่ซีรีส์ตำนานหมิงหลาน พบว่าตัวบทต้นทางและตัวบทดัดแปลงเป็นสื่อต่างประเภทกันมีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันแต่มีจุดร่วมคือการเป็น “เรื่องเล่า” หากทำความเข้าใจโดยใช้คำถามนำว่าเรื่องเล่านี้ใครเป็นผู้เล่า เล่าผ่านสายตาใครและเล่าเรื่องอะไรจะสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ผลการวิจัยพบการดัดแปลง 3 ลักษณะได้แก่ การปรับเปลี่ยน การตัดทอนและการคงเดิม

การปรับเปลี่ยน เนื่องด้วยคุณลักษณะสื่อที่แตกต่างกัน ทำให้จุดยืนของผู้เล่าเรื่องถูกปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะสื่อและรูปแบบการนำเสนอของสื่อโดยปริยาย โดยไม่ต้องตั้งใจให้เกิดการดัดแปลง นวนิยายเล่าเรื่องแบบสัพพัญญูหรือแบบผู้รอบรู้ (The Omniscient) เล่าโดยผู้บรรยายที่อยู่นอกตัวเรื่อง บรรยายทั้งหมดตลอดเรื่อง การเล่าเรื่องในลักษณะนี้มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดจิตใจของตัวละครได้อย่างชัดเจน ด้านซีรีส์ไม่ปรากฏพบผู้เล่าเรื่องที่อยู่นอกตัวเรื่องหรือมีการบรรยายตลอดเรื่อง แต่นำเสนอเป็นภาพและเสียงการกระทำต่าง ๆ ของตัวละคร จัดอยู่ในการเล่าเรื่องแบบไม่มีผู้เล่า (Absence of Narrator) และด้วยธรรมชาติคุณลักษณะของสื่อประเภทภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จัดเป็นการเล่าเรื่องแบบสัพพัญญูได้ แต่ไม่ใช่การเล่าเรื่องจากมุมที่เป็นกลางหรือแบบภววิสัย (The Objective Narrator) อย่างแท้จริง ที่จะรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

[9] เพลงประกอบ original soundtrack (知否知否) ฉบับขับร้องโดยอี๊วี่เข่อเหวยและหูซย่า (郁可唯、胡夏)

[10] ชื่อเรื่องภาษาจีน (知否知否应是绿肥红瘦) มาจากท่อนหนึ่งของบทกวี《如梦令 · 昨夜雨疏风骤》ของนักกวีหญิงสมัยซ่งนามว่าหลี่ชิงเจ้า（李清照）ความเดิมว่า“昨夜雨疏风骤，浓睡不消残酒。试问卷帘人，却道海棠依旧。知否，知否？应是绿肥红瘦。”(Pan, 2020)

อย่างเป็นกลางโดยไม่มีการชี้นำด้วยการแสดงความเห็นใด ๆ เพราะน้ำหนักการเล่าเรื่องในซีรีส์ตำนานหมิงหลานยังคงเน้นหนักไปที่การเล่าเรื่องผ่านมุมมองตัวละครเพศหญิงเป็นสำคัญโดยมีหมิงหลานเป็นศูนย์กลางของเรื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2010) สื่อประเภทนี้เป็นการเล่าเรื่องผ่านกล้อง แท้จริงแล้วกล้องจะนำเสนอภาพจากสายตาหรือมุมมองของตัวละคร โดยใช้เทคนิคการถ่ายทำ ภาพจะใช้แทนสายตาของตัวละครใดตัวละครหนึ่งอยู่เสมอและจุดยืนของผู้เล่าเรื่องจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรต้นในการเข้าไปมีอิทธิพลต่อตัวเรื่องเล่าและวิธีการเล่าเรื่อง

สำหรับการตัดทอนสอดคล้องตามข้อสันนิษฐานแรกเริ่มของผู้วิจัยว่าเหตุปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดการดัดแปลงมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาตัวละครเหยาอีอีผู้เดินทางทะลุมิติย้อนเวลาสู่ยุคโบราณโดยวิธีการตัดทอนมาจากเงื่อนไขของนโยบายการควบคุมเนื้อหาการออกอากาศเป็นปัจจัยสำคัญอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ หน่วยงานที่ผลิตละครโทรทัศน์จำเป็นต้องทำการดัดแปลงเพื่อให้สอดรับกับนโยบายของภาครัฐและเพื่อประโยชน์ของการออกอากาศ เมื่อมีการตัดทอนมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาเหยาอีอี จึงต้องมีการดัดแปลงองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างสัมพันธ์กัน เป็นต้นว่าหากตัดมุมมองของเหยาอีอีผู้ทะลุมิติไปแล้วนั้น ตัวละครหมิงหลานตามฉบับนวนิยายอายุน้อยเกินกว่าจะสามารถจดจำเหตุการณ์หรือกระทำการบางสิ่งได้ จึงต้องปรับเปลี่ยนอายุและเพิ่มเติมประสบการณ์เพิ่มเติมการผูกปมเรื่อง (Inciting Incident) ให้สัมพันธ์กับลำดับเหตุการณ์และโครงเรื่องหลัก รวมถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดสูงสุด (Climax) เพื่อสนับสนุนความสมเหตุสมผลของเหตุการณ์เรื่องราว สนับสนุนเหตุผลของพฤติกรรมการกระทำและเป้าหมายของตัวละคร สอดคล้องกับความคิดเห็นของจังเสี่ยวฝาน (Zhang, 2019) ที่ว่าผู้สร้างสรรค์ผลงานนอกจากจะต้องคำนึงถึงอรรถรสการรับชมแล้วยังต้องหาจุดสมดุลของความเป็นจริงกับความเป็นตัวละครด้วย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของจักรกฤษณ์ ดวงพัตรา (Duangpattra, 2020) การเลือกใช้/ตัดทิ้ง ส่วนประกอบตัวละคร ฉาก และบทสนทนา ทั้ง 3 ส่วนไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ เพราะเมื่อมีตัวละครย่อมจะต้องมีการกระทำของตัวละครเกิดขึ้น ฉะนั้นผู้ดัดแปลงนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการดัดแปลงตัวบทวรรณกรรมแล้วจะต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะสื่อด้วย เนื้อหาหรือฉากนาฏการแบบใดบ้างที่สามารถจะดำเนินการผลิตได้ รวมถึงรายละเอียดนโยบายเกี่ยวกับการออกอากาศว่าเนื้อหาประเภทใดที่ถูกจำกัดควบคุม เพื่อให้ผลงานที่ผลิตสามารถออกอากาศได้อย่างราบรื่น โดยจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการรักษาหัวใจสำคัญของเรื่องไว้คงเดิม

ซีรีส์ตำนานหมิงหลานยังคงเดิม หัวใจสำคัญของ “เรื่องเล่า” คือเรื่องราวของสถานภาพของผู้หญิงในสังคมจีนยุคโบราณ สถานภาพของหมิงหลานและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในชีวิตของตัวละครเพศหญิง ขณะเดียวกันยังคงรักษาองค์ประกอบที่ปรากฏให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัวในมโนทัศน์แบบชนชาติจีน ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีศิลปะวัฒนธรรมอันดีของจีนไว้ด้วย สอดรับกับแนวทางนโยบายของสำนักบริหารฯ ที่สนับสนุนให้ผู้ผลิตผลงานสืบสานวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอันดีงามของประเทศจีนและมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพทางศิลปะของละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ภายใต้กรอบเรื่องราวสภาพสังคมแบบยุคโบราณซีรีส์ตัวบทดัดแปลงยังได้สอดแทรกแนวคิดการต่อสู้เพื่อตนเองของผู้หญิง การให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งหญิงและชาย สอดแทรกทัศนคติความไม่ย่อท้อต่อเงื่อนไขหรือเหตุการณ์ที่ต้องเผชิญในชีวิต ส่งเสริมการมีกำลังใจมองไปข้างหน้าผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละครเอก สอดคล้องกับความเห็นของจังเสี่ยวฝาน (Zhang, 2019) ที่ว่าผู้สร้างสรรค์จะต้องให้ความสนใจกับการสอดแทรกความคิดค่านิยมที่ทันสมัยหรือการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมอีกด้วย และคงจะเป็นการดียิ่งหากผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมออนไลน์ (ที่มีโอกาสจะได้กลายมาเป็นตัวบทต้นทางหรือตัวบท IP) ก็ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดค่านิยมที่ทันสมัยและสอดแทรกประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมอันดีไว้ในผลงานด้วยเช่นกัน ดังความเห็นของเหอรุ่ยเผิง (He, 2022) ที่ว่าวรรณกรรมออนไลน์เริ่มมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมในสังคม

ผลการศึกษาช่วยตอกย้ำถึงความสำคัญของกระบวนการดัดแปลงและความสำคัญของการศึกษาการดัดแปลงมุมมองการเล่าเรื่องของตัวบท เพราะมุมมองการเล่าเรื่องเป็นตัวกำหนดทิศทางและมีอิทธิพลต่อตัวเรื่องเล่าและวิธีการเล่าเรื่อง ทั้งยังสามารถนำไปพิจารณาประกอบหรือเป็นคำตอบให้กับการดัดแปลงในองค์ประกอบด้านอื่นได้

ตัวบทเรื่องตำนานหมิงหลานแสดงให้เห็นว่าการที่ตัวบทต้นทางมาจากนวนิยายออนไลน์ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดคุณค่าหรือคุณภาพของตัวบท และแม้ในกระบวนการดัดแปลงมีการตัดทอนมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาตัวละครซึ่งอาจส่งผลให้อรรถรสหรือความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างของพื้นที่และเวลาที่ตัวละครต้องเผชิญพร่องลงไป แต่ไม่อาจตีความได้ว่านี่คือการไม่เคารพต้นฉบับจนส่งผลต่อคุณภาพหรืออรรถรสของซีรีส์ตัวบทดัดแปลง กระบวนการดัดแปลงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้ดัดแปลงจะต้องเข้าใจคุณลักษณะของสื่อและเงื่อนไขในการผลิตเป็นอย่างดี รวมถึงเข้าใจจริตความชื่นชอบของผู้ชมเพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้ตอบโจทย์ เมื่อมีการดัดแปลงองค์ประกอบหนึ่งแล้วจำเป็นจะต้องดัดแปลงองค์ประกอบด้านอื่น ๆ อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน สิ่งสำคัญคือการรักษาหัวใจสำคัญของเรื่องเล่า แก่นสาระของเรื่องและเพิ่มพูนคุณค่าทางศิลปะวัฒนธรรมอันดีงาม ช่วยส่งเสริมให้ซีรีส์ตัวบทดัดแปลงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สรุปผลการศึกษาดัดแปลงองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าเรื่องในซีรีส์ตัวบทดัดแปลงเรื่องตำนานหมิงหลาน พบว่ามีการปรับเปลี่ยนจุดยืนของผู้เล่าเรื่องและรูปแบบการนำเสนอเปลี่ยนไปตามคุณลักษณะของสื่อที่แตกต่างกัน สิ่งที่เด่นชัดที่สุดคือการตัดทอนมุมมองการเล่าเรื่องผ่านสายตาของตัวละครเหยาอีอี ตัดทอนเนื้อหาที่เกี่ยวกับการย้อนเวลาทั้งหมดเพื่อให้สอดรับกับเงื่อนไขนโยบายควบคุมเนื้อหาการออกอากาศ ขณะที่ยังมีการคงเดิมหัวใจสำคัญของเรื่องเล่าที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอสถานภาพหรือชีวิตของผู้หญิงกับสังคมยุคโบราณ จึงทำให้มีน้ำหนักการเล่าเรื่องผ่านมุมมองตัวละครเพศหญิงเป็นสำคัญโดยมีตัวละครเอกผู้ดำเนินเรื่องอย่างเซิ่งหมิงหลานเป็นศูนย์กลางของเรื่อง ในกระบวนการดัดแปลงอาจมีเหตุปัจจัยบางประการที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อมีการตัดทอนองค์ประกอบด้านการเล่าเรื่อง จำเป็นต้องมีการดัดแปลงโดยการขยายความเพิ่มเติม ปรับเปลี่ยนหรือคงเดิมองค์ประกอบสำคัญด้านอื่น ๆ อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดความสมเหตุสมผล เสริมเหตุผลให้กับโครงเรื่องและตัวละคร สิ่งสำคัญต้องรักษาหัวใจสำคัญของเรื่องเล่า แก่นสาระของเรื่องและเพิ่มพูนคุณค่าทางศิลปะให้แก่ผลงาน

เนื่องจากบทความนี้ศึกษาเพียงองค์ประกอบด้านมุมมองการเล่าเรื่องเพียงองค์ประกอบเดียวเท่านั้น เพื่อความรอบด้านผู้ที่สนใจสามารถศึกษาการดัดแปลงองค์ประกอบสำคัญในการเล่าเรื่องด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น องค์ประกอบด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก เป็นต้น การศึกษานี้อาศัยพื้นฐานทฤษฎีการเล่าเรื่อง สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปสามารถอาศัยองค์ความรู้อื่น ๆ ในมิติอื่น ๆ มาศึกษาตัวบทและการดัดแปลงเพิ่มเติม เช่น การดัดแปลงในมิติอุตสาหกรรมกับเครือข่ายการดัดแปลง ทฤษฎีประพันธกรกับธุรกิจอุตสาหกรรมวิดีทัศน์ หรือศึกษาการดัดแปลงในมิติสกรีนศึกษา (Screen Studies) เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการดัดแปลงจากนวนิยายสู่ซีรีส์ตำนานหมิงหลัน หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม เป็นอาจารย์ปรึกษาหลัก

References

Duangpattra, J. (2020). *Literary adaptation*. Khon Kaen: Khon Kaen University.

Duangpattra, J. (2001). *Translate convert and transform the drama script*. Bangkok: Siam.

Enlightent. (2024). *List of popular dramas in 2023 from all networks that dominate the broadcasting market*. Retrieved April 10, 2023, from https://www.enlightent.cn/sixiang/rank-list/tv

Guanxinzeluan (pseudonym). (2018). *The story of Minglan.* Beijing: Chinese Overseas Publishing House.

He, R. (2022). *Study on strategy of network literature adapted TV series* (Master's thesis). Northwest Normal University, Gansu. https://doi.org/10.27410/d.cnki.gxbfu.2022.000421

Hou, H. (Producer). (2018). *The story of Minglan* [Video]. WeTV. https://wetv.vip/play/8p71z7ccpttdoc4/v0030d4lofe?ptag=3_5.11.6.11780_

Kaewthep, K. (2010). *New approaches of communication studies.* Bangkok: Parbpim Printing.

Liu, J. (2012). *A young girl who watched a time-travel drama dreamed of returning to the Qing dynasty and was defrauded of money after drinking "magic wine"*. Retrieved April 10, 2023, from https://news.cntv.cn/society/20120213/106436.shtml

Luo, P. (2011). *Will "time travel" and "palace fighting" dramas be limited next year?* Retrieved April 10, 2022, from https://www.chinanews.com.cn/yl/2011/12-03/3505585.shtml

Manuratanawong, K., & Choonharuangdej, S. (2019). Comparative study of Chinese didactic literature for women: Nǚ jiè, nèi xùn, nǚ lúnyǔ, nǚfàn jiélù and their Thai equivalents. *Journal of Sinology, 13*(1), 148–182.

National Radio and Television Administration. (2011). *Announcement of TV drama filming and production registration in March 2011.* Retrieved July 10, 2022, from http://www.nrta.gov.cn/art/2011/3/31/art_113_5301.html

Office of the Royal Society. (2017). *Dictionary of literary terms* (2nd ed.). Bangkok: Office of the Royal Society.

Pan, W. (2020). *A study on the Uygur translation of the TV drama The story of Minglan from the perspective of adaptation theory* (Master's thesis). Chinese Language and Culture Institute, Xinjiang Normal University, Xinjiang. https://doi.org/10.27432/d.cnki.gxsfu.2020.000479

Pu, X. (2011). *NRTA strictly prohibits palace dramas from being shown in prime time slots and requires modern dramas must account for more than 40%*. Retrieved April 20, 2023, from https://www.chinanews.com.cn/yl/2011/12-13/3528463.shtml

Shen, X. (2023). *How to make an adapted drama both critically and commercially successful.* Retrieved January 3, 2024, from https://ghrp.cctv.com/2023/08/22/ARTIltNr2cOZMUVGN4H03F3Y230822.shtml

Yu, L. (2012). *Two girls committed suicide to realize her dream of traveling through time. The negative impact of TV dramas should be addressed.* Retrieved October 23, 2023, from https://www.chinanews.com.cn/cul/2012/03-05/3718915.shtml

Zhang, X. (2019). A brief analysis of the use of traditional cultural elements in costume dramas: A case study of The story of Minglan. *Art Science and Technology, 32*(8), 81–101.